

Arzu'ya Bakış: Kısa Bir İnceleme

Yeni başladığım arzu üzerine okumalar neticesinde, Arzu; premodern ve postmodern çağların felsefelerinde karşımıza çıkan bir kavramdır. Premodern dönemdeki izdüşümü Platon diyaloglarına kadar uzanır. Hatta Platon'un Devlet'ini ortaya çıkaran şey dahi arzularına ve ihtiraslarına boyun eğmiş, eğriyi doğruyu karıştırmış insanların topluma ve bürokrasiye etkileri olmuştur. Bu bağlamda premodern ve Platon ekseninden bakıldığında arzuların zararlı olduğuna ve dizginlenmesi gerektiği anlayışını görebiliriz.

Oysa yaşadığımız postmodern çağın insanını anlamlandırmak amacıyla modernizm mitini yıkan ve sığınacak bir miti kalmayan, zaten yeni bir mit de ortaya atmak istemeyen düşünürlerin, Freud ile ortaya çıkan; insanların pek de rasyonel olmayıp oldukça dürtüsel olmaları ve bilinçlerinde farkında bile olmadıkları libidinal bölümlerin olması gibi durumlar neticesinde Lyotard tarafından yeni bir insan tasavvuru geliştirilmiştir: Libidinal Ekonomi kitabında bu tasavvuru aktaran Lyotard, özellikle de Post-Freudyan psikanalitik düşünürlerin, felsefelerinin odağındaki Arzu ve Libidinal güçler üzerinden bunu inşa etmiştir.

Arzu felsefesi dendiğinde günümüzde Lacan ve Deleuze & Guattari gibi düşünürler ilk olarak akla gelir.

Lacan'ın arzu felsefesi yaklaşımı, diğer postmodern düşünürler gibi Freud'un yaklaşımından etkilenmiş olsa da nihayetinde bir Psikanalist olduğundan dolayı haliyle daha fazla etkilenmiştir ve kendi Objekt (*petit*) A'sını da bu minvalde psikanalizdeki yeni dalga olan nesne ilişkileri üzerinden geliştirmiştir yani; arzu ve arzulanım üzerine odaklanmaktan ziyade; arzunun nesnesi ve temsili üzerine odaklanmıştır ve buna Objekt A demiştir.

Objet A; Lacan'da eksiklik ile ilişkilidir. Bu eksiklik hissi, bireyin kendini tamamlamaya yönelik sürekli bir arzulama durumuna ve arayışa girmesine neden olur. Lacan ise Objekt A'yı bu eksiklik üzerinden açıklar: Arzunun nesnesini ve temsili ile açıklar. Arzu nesnesinin içerisinde, arzulan şeyin ötesinde ve kişinin eksikliğini giderip kişiyi tamamlayacak başka bir şeyin aranması durumudur.

Deleuze & Guattari ise arzuyu Lacan'da görülenin aksine birey değil toplum, politika ve özellikle de neokapitalizm ekseninde değerlendirir. Onlara göre arzu oldukça akışkan ve öznenin sınırlarını aşan bir mahiyette olmasına rağmen müdahaleye açıktır. Başta normlar, politik söylemler ve neokapitalizm etkisinde olmak üzere başka unsurlar tarafından medya aracılığıyla aşkınlığının ve aşkınlıktan mülhem taşıdığı yüksek libidinal enerjinin bir kalıba sokularak topluma, politikaya ve piyasaya yarayacak şekilde arzunun ve arzu nesnesinin formunun değişime uğratıldığını tespit ederek Arzu kavramından Deleuze & Guattari tarafından yüklenen kudretin kaybına ışık tutarlar.

Gelelim benim arzu yaklaşımına: Henüz arzu üzerinde yeterince okuma yapmış olduğumu düşünmemekle birlikte insana ait olması itibariyle bazı görüşlerimi aktarabileceğime inanıyorum.

Arzu'yu kişinin psişik enerjisini bir öteki'ne yöneltmesi olarak yorumluyorum. Psişik enerjinin diğer tüm enerji biçimlerini öncelediğini; herhangi bir şey için yeterli psişik enerjinin bulunmaması neticesinde yeterli davranışsal enerji diye tanımlayabileceğimiz kalorik enerjiniz olsa dahi yerine getiremeyeceksinizdir. Bu psişik enerjinin kaynağı ise duygulardır.

Psişik enerjinin diğer tüm bedensel enerjiyi öncelediği gibi duygular da diğer tüm eylemlerimizi önceler. Yani benim nazarımda duygu ve psişik enerji dikey olarak değerlendirilebilen ve diğerlerini öncelleyen iki farklı forma sahiptir. Psişik enerji olmadan davranış enerjisi; duygu olmadan davranış gerçekleşemez.

Peki Arzu bunun neresinde? Benim nazarımda Arzu tam da duygu ve psişik enerjinin davranışsal olana geçişinde ortaya çıkmakta. Bu geçiş aşamasında arzu/istek ve düşünce vardır.

Arzu da kendi içerisinde düşünceyi önceler. Bizim her türlü düşüncemiz öncesinde bir duygu barındırdığı ölçüde psişik enerji ile birlikte bir arzuya evrilerek düşünceyi önceler.

Yani sıralamamız: Duygu/Psişik enerji > Arzu > Düşünce > Davranış/Davranışsal enerji olmuştur artık.

Şimdi Arzu'nun mahiyetine gelelim: Arzu, bahsettiğimiz üzere insani bir içsel tepki olan duyguların neticesinde yeterli psişik

enerjinin ortaya çıkması ile kendini gösteren bir formdaki geçiş olarak düşünceyi önceleyerek çarkların çalışmasını sağlayan ara bir elemandır. Yani; bence Deleuze & Guattari'nin tanımladığı kadarıyla özneyi aşkın bir formda değildir. Bence asıl aşkın olan kişinin psişik enerjisi olarak tanımladığım ve duygularla tetiklenen enerji formudur.

Peki Arzu/İstek olarak değerlendirdiğim şey nedir? İşte tam da bu psişik enerji üzerinden kendini var eden Arzu; psişik enerjinin yöneleceği ötekiyi veya nesneyi belirleme sürecidir. Ancak arzu zaten öncesinde belirlenmiş ve gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceği de psişik enerjinin miktarı ile kararlaştırılmış bir şey olduğundan dolayı, arzu kelimesi yalnızca bir ad olarak işlevsiz bir mahiyettedir. Aslolan psişik enerjidir.

Psişik enerji üzerine de bir metin hazırlamayı istiyorum gelecek sayılarda çünkü oldukça önemli olduğunu düşünüyorum.

Zaten Deleuze & Guattari'nin yeterince aşkın bir mahiyete sahip olduğunu iddia ettiği arzu nasıl olur da medya aracılığı ile başka bazı unsurlar tarafından belirli bir yöne kanalize edilebilir ki? Bu durumda problem arzunun kendisinde değil de arzuyu tetikleyen şeylerde midir? Eğer böyle ise özneyi aşkın ancak öznedeki içkin ve arzunun ötesinde arzudan daha aşkın şeyler de mi vardır?